

Mi azért vagyunk még mindig színészek...

A színházcsinálók küldetéséről és felelősségéről Beszélgetés Piros Ildikóval és Huszti Péter színművészekkel

Piros Ildikó és Huszti Péter, a budapesti Madách Színház művészeinek előadásában a Soproni Ünnepi Hetek rendezvénysorozat egyik, legjobb előadását, a Cini, Isten csúzlija összeállítását láthatta a soproni közönség.
Előadás után színházról, színjátszásról kérdeztük a színész-házaspárt.

- A harmadik évezred elején létezik-e Magyarországon a szó legnemesebb értelmében vett, igazi színház, színjátszás? Van-e igény a szórakoztatást nyújtó melletti, egyúttal színvonalas darabokra; van-e küldetése a színháznak?

Piros Ildikó: Mi azért vagyunk még mindig színészek, mert hiszünk benne, hogy van. Én, amióta a pályán vagyok mindig is ezt csináltam, és hogyha az ebben vetett reményem elmúlna, akkor többet nem lépnék színpadra; nekünk kell megteremtünk mindezt, ez a dolgunk.

Huszti Péter: Konkrétan: hogyha irodalmat keresünk a színházban, akkor annak egy szegmense ez a ma esti előadás – Cini, Isten csúzlija – de, az elmúlt évi munkáink felsorolása élő példája a szórakoztató és egyben színvonalas, tartalmas előadásoknak. A Madách Kamarában Miller Alku-ját, Tennessee Williams Üvegfigurák című darabját rendeztem. (Ez utóbbinak Piros Ildikó a főszereplője és három tanítványom játszik benne). Nehéz, csodálatos történet, amely ugyan Amerikában játszódik, de ahogyan a közönség arcát látom az előadásokon, ők maguk vannak benne a darabban, őrülük is szól a történet. Ha jól játsszuk, akkor a darabok mind rólunk szólnak: a Hegedűs a háztetőn – mindannyiunknak vannak gyermekeink, akik elszakadnak tőlünk és ez fáj – a szellemes, ironikus Bernard Show Sosem lehet tudni című vígjátéka – amelyben ketten játszunk a Madách Színházban óriási sikerrel –; említhetném Müller-Tolcsvay Isten pénzé-t. Ha nagyon egyszerűen próbálok fogalmazni: nagyszerű történeteket kell eljátszani az embereknek; igazi, komoly, mély, rólunk szóló történeteket, nem hülyeséget, nem ócska, vacak vicceket, nem tingli-tangli musicaleket. A közönségnek az a jó, ha másképp, – feltöltekezve – mehetnek ki a színházból, mint ahogyan bejöttek. Én is azt mondom, hogy én ebben hiszek, mert ha nem hinnék, akkor én ezt az egészet abbahagynám.

Piros Ildikó: Tudjuk, a színház a legősibb mesterség, ősbibb, mint az írás. A színház ősi gyökereihez való gondolatbeli visszatérés, a színjátszásba vetett hitet erősíti bennünk, amit tőlünk nem lehet elvenni. Úgy érezzük, hogy ebben a nagyon rohanó – tévé, Internet meghatározta –világban a színház – az otthon, a család és az iskola mellett – a harmadik olyan hely, ahol beszélni lehet mindenről, ami az élethez tartozik, ami igazán fontos, amiről

beszélni szükséges; a színház az a hely, ahol a felnövő gyermekek egy egész életre való értékeket kaphatnak.

Huszi Péter: A színházról beszélünk: nekünk, színházcsinálókna óriási a felelősségünk. De a televízió felelőssége is elmondhatatlanul nagy, mint ahogyan hatalmasak a bűnei is: a televízió, többnyire, ízlésromboló moslékot ad az embereknek. Az úgynevezett átkos időkben a televízió minden héten egy-egy új magyar dráma bemutatóját közvetítette. A fiatalok, azon nőttek föl. Németh László, Shakespeare-darabokról beszéltek, Szomory, Csehov erkölcsi tartást megkövetelő darabjait nézték a tévében az emberek. Most ha szidják is, vagy ha kritizálják is a tévéműsorokat, mégis csak nézik azokat; a sok vacakot, amit adnak. Ezért a televízió vezetőinek is óriási a felelőssége.

- Önök mindketten pályájuk csúcsán álló művészek. Visszatekintve az elmúlt évtizedekre, mi az, amit esetleg másként tennének?

Piros Ildikó: Nagyon mulékony mesterség a miénk. Tényleg, a pillanat művészete. A színművész ezért, általában nem szeret visszaneézni. Mögöttünk van ez a több, mint harminc év – csak a színházat említve az ötvennél is több fantasztikus szereppel –, mind gyönyörű sorsok. De a színész, ha igazán az, akkor abban reménykedik, hogy az esti előadás után a holnapi ismét jó lesz: mindig a holnappal foglalkozunk.

Egyetlenegyét nem szabad megtennie a színésznek: földadni azt, amire esküdött, hogyha egyáltalán felesküdött valamire..., azt, hogy következő generációnak is átadja a játék igazi örömét, hitét; játszanunk kell az utánunk jövőknek és velük együtt: azt a szellemi játékot, amely a ma esti előadáson is szóba került, amit soha nem szabad földadnunk, mert csak addig maradunk életben.

Ha olyan alkatú az ember, és jó pillanatban érkezett a pályára, olyanban, amikor a nemes dolgokra szükség volt, ha ezeken nevelkedett és ezekben hitt, amikor elindult – akár vidékről is, mint én magam – akkor újra ugyanahhoz a gondolathoz érkezik vissza: a játékba vetett hithez.

- Mindketten filmekben is játszottak. Huszi Péter rendez, tanít, könyvei is jelentek meg. Művészi pályájukon hogyan viszonyulnak egymáshoz a különböző műfajok?

Piros Ildikó: Én igazából színpadi színésznőnek és nem filmszínésznőnek vallom magam. Magyarországon nem készült annyi film... Mégis egy-egy magyar színésznek néha megadatott az...elég volt egyetlen film, ahhoz, hogy bekerüljön az emberek szívébe: az édes Zenthe Ferenc a Tenkes kapitányában.

Én több filmben is játszottam. Az Abigél elkészültekor a fiam óvoda volt; az egész óvoda úgy köszönt nekem: Isten áldásával! És ezt én viszem magammal egy életen át, és annak ellenére, hogy még sok filmet készítettem, ez az élmény nekem megmaradt, engem ez főlemel.

Huszi Péter: Visszagondolva eddigi pályámra, én úgy érzem, nem csinálnék semmit másképpen – és ebbe beletartoznak a sikerek is, a bukások is egyaránt – hiszen azokban is én vagyok. Az, hogy játszom, hogy rendezek, hogy sokat filmeztem – amit azért kár, hogy most nem csinállok, mert a mostani élettapasztalatunkat nem használhatják filmekben – az írás, a tanítás valamiképp mind a színházhoz kötődnek. A könyvírás pedig, talán valamiféle kényszerből jött. Talán tudok olyan titkokat, a nagyszerű pályatársaimról, szerepekről, vagy akár darabokról, amelyeket más nem tudhat, mert csak én láthattam őket, mert én voltam azokban a helyzetekben. Ezeket a titkokat szeretném megosztani, részben a színházszerető olvasókkal, részben pedig természetesen, a tanítványaimmal, akiknek, ennek a múltó művészetnek nem csak a szakmai, hanem az emberi és erkölcsi – szerintem egymástól elválaszthatatlan – részét szeretném továbbadni.

- Van-e Önök között szakmai féltékenység esetleg a közös munka során vita?

Piros Ildikó – *jóízűen nevetve, ugyanakkor értetlenül-csodálkozva – kérdi: Ennyi idő után?! Régebből játszunk együtt, mint ahogy együtt élünk! A színpad előbb volt az életünknek része.*

Mit szeretek jobban, ha a férjemmel játszok, vagy ha rendez? - kérdezte egy újságíró egyszer tőlem, amire hosszas gondolkodás után válaszoltam, hogy ma már jobban szeretem, azt, ha rendez. Sok darabban volt partnerem, de tulajdonképpen amikor ő rendezőként, mint karmester áll lent, amikor egy picit mozdulatából pontosan érzem, azt amit akar, mondhatni gondolatolvasó módon, egyetlen apró gesztussal, "áttételesen", is képes irányítani, az nekem határtalan boldogságot jelent, mert érzem, hogy rábízhatom magam valakire. Én jobban szeretem, ha rendez, és ha együtt játszunk szintén örömet jelent, az egy másfajta öröm: egy természetesebb helyzet.

- Internetes keresőbe Huszti Péter nevét beütve, manapság több tíz találat után is a Nemzeti Színház körüli kálváriát taglaló írásokra bukkan az ember. Politikát mellőző, szakmai kérdésnek szánom: a magyar színházlátogató azért remélheti ugye, hogy egyszer csak megszületik a Nemzeti Színháza? Bizonyára vannak színészek is, akiknek feltétlenül ott lenne a helyük.

Huszti Péter: Amíg élünk remélünk. Nem volt időm, hogy pontosan átgondoljam az egészet, mert annál hamarabb "fölrobbant a dolog". A Nemzeti Színház megvalósítása egy hosszú és nehéz munka lesz. Én magam, hosszú rábeszélés után álltam kötélnak és tudtam, hogyha ezt elvállalom, akkor nekem legalább az elkövetkezendő négy év arra kell, hogy egyáltalán összekovácsoljak egy társulatot. Nem egyszerűen annyi a feladat, hogy össze kell hívni a színészeket. Nagyon komoly, egész embert igénylő, alázatos munkáról van szó, amelyben a legkevésbé fontos az, hogy ki az igazgató.

A Nemzeti Színház nem csak társulat, de szellemiség kérdése is. Színészek fognak fellépni a színpadon, és rendezők rendeznek majd – mint bárhol a világon – ám ezúttal egy sokkal fontosabb kérdésre is felelniük kell mindazoknak, akik a Nemzeti Színház létrehozása kapcsolatában megnyilatkoznak: egy ahhoz hasonló kérdésre, amit Ön kérdezett az interjú elején:

Hogy mi a feladata 2002-ben, Magyarországon, Budapesten, ebben a furcsa, viharos időket élő Magyarországon, a Nemzeti Színháznak? Mi a kötelessége? Mit jelent ma a Nemzeti Színház? Erre a kérdésre kell majd a Nemzeti Színház szellemi felépítőinek munkájuk révén válaszolniuk. Nekem nem volt sem időm, sem lehetőségem, hogy erre a kérdésre a választ megadjam.

- Van-e valami, amivel ma a színészeknek meg kell küzdeniük, ami a színháznak ma "konkurenciát" jelent?

Piros Ildikó: A történelem és a napi hírek. Márai szerint létezik az irodalom, a színház, a zene, minden más csak napi hír, vagy történelem. Mi jelen pillanatban a napi hírekben élünk és nem mindig túl jól, pedig valójában sokat segítené az embereknek, ha legalább egy kissé a hírektől, a mindennapoktól a színház felé tolódna el az életük.

- Mindkettőjüknek köszönöm a beszélgetést.